

Forvaltningsrevisjon Skien kommune – skolemiljø og arbeid mot vold og trusler

Tilbakemelding til Kontrollutvalget

Vestfold og Telemark IKS revisjon har utført forvaltningsrevisjon i Skien kommune om skolemiljø og arbeid mot vold og trusler i grunnskolene. Rapporten fra forvaltningsrevisjonen ble behandlet i Kontrollutvalget sak 42/25. Her ble det fattet vedtak om at kommunedirektøren bes følge opp anbefalingene i rapporten. Kontrollutvalget har bedt kommunedirektøren gi skriftlig tilbakemelding til kontrollutvalget innen 1. april 2026 om hvordan anbefalingene er fulgt opp, og som deretter videresendes bystyret.

I forvaltningsrapportens er to av anbefalingene rettet mot elevenes skolemiljø (opplæringsloven), mens de to andre anbefalingene er rettet mot opplæring og oppfølging innen vold, trusler og uønskede hendelser overfor ansatte (arbeidsmiljøloven) i skolen.

Videre følger en redegjørelse over kommunens oppfølging av anbefalingene.

Innhold

Skolemiljø	2
Anbefaling 1: Systematisk oppfølging av skolenes forebyggende arbeid med skolemiljø og aktivitetsplikten	2
Anbefaling 2: Sikring av krav til dokumentasjon av delpliktene ivaretas.....	4
Arbeid mot vold og trusler	5
Anbefaling 3: VTR anbefaler at kommunen sikrer at trygghetskartlegginger og opplæringstiltakene blir fulgt opp ute på skolene	5
Anbefaling 4: VTR anbefaler at kommunen sikrer at systemet med å melde fra om vold og trusler/uønskede hendelser fungerer, og at ansatte får oppfølging.....	7

Skolemiljø

Forvaltningsrevisjonen anbefaler Skien kommune å 1) arbeide mer systematisk med oppfølging av skolenes arbeid med skolemiljø og aktivitetsplikten, samt 2) å sikre at kravet til dokumentasjon av delpliktene ivaretas av skolene.

Anbefaling 1: Systematisk oppfølging av skolenes forebyggende arbeid med skolemiljø og aktivitetsplikten

a) Opprettelse av skolemiljøteam

Skien kommune har opprettet et skolemiljøteam som skal gi skolene bistand der skolemiljøet er utfordrende. Oppdraget til skolemiljøteamet er å gi bistand til skolene på systemnivå og sammen med skoleledelsen kartlegge, systematisere og sette inn tiltak som skal sikre et trygt, inkluderende og godt skolemiljø for elevene. I særlig utfordrende skolemiljø saker skal skolemiljøteamet bistå skolene og bidra inn i individsaker sammen med samarbeidspartnere.

Utvelgelsen av skoler som får bistand gjøres basert på regelmessige kartlegginger. Beskrives nærmere nedenfor i dokumentet.

b) Oppfølging av skolemiljø på rektormøter

Det er allerede gjennomført flere utvidete rektormøter hvor rådgiver i skolemiljøteam deltar i møtene, har innlegg om skolemiljø og aktivitetsplikten i opplæringslovens § 12-4. I de utvidete rektormøtene deltar skolenes ledergrupper, som er skolenes rektorer, assisterende rektorer og undervisningsinspektører. I møtene gjennomgås resultater fra den årlige Elevundersøkelsen, herunder analyser knyttet til sammenhenger mellom elevenes opplevelse av mobbing, skolefravær, motivasjon, mestring og andre relevante forhold. I møtene er også bruk av ikke-anonym undersøkelse (Spekter) tema. Hensikten er primært å sette skolene i stand til å foreta en dypere kartlegging av det psykososiale læringsmiljøet, forebygge mobbing og sette inn tiltak på individ- og gruppenivå.

I møtene har rådgiver i skolemiljøteam regelmessige gjennomganger av de ulike delpliktene med formål om å heve kompetansen og sikre at delpliktene i blir fulgt opp på skolene. Dette gjelder særlig for å styrke kompetansen i å følge med, gripe inn, gjøre tilstrekkelige undersøkelser og utarbeide aktivitetsplaner basert på opprettholdende faktorer.

Oppfølging av skolemiljø på utvidete rektormøter er satt opp i et årshjul og gjennomføres 4-6 ganger per år. I oppstarten av hvert skoleår gjennomfører skoleledelsen en gjennomgang av kommunens prosedyrer om skolemiljø med ansatte. Gjennomføringen dokumenteres i Moava som en del av skolenes system for internkontroll. I systemet har også skoleeier ha oversikt.

c) Revisjon av kommunal prosedyre § 12-4

Den kommunale prosedyren er revidert. I prosedyren er det tydeliggjort oppgave- og ansvarsfordeling innen delpliktene. Den reviderte prosedyren legger grunnlaget for de regelmessige gjennomgangene av skolemiljø på utvidete rektormøter.

Den reviderte prosedyren har til hensikt å øke de ansattes kompetanse innen delpliktene; i å følge med, gripe inn, gjøre tilstrekkelige undersøkelser og utarbeide aktivitetsplaner basert på opprettholdende faktorer, barnets beste vurdering og evaluering av aktivitetsplanene, slik at de rette tiltakene iverksettes og oppdateres kontinuerlig.

d) Skoleeiers regelmessige gjennomgang av status

Skoleeier og skolemiljøteam har systematisk gjennomgang, tre ganger per år i forbindelse med tertialrapportering, av antall meldinger om brudd på retten til et trygt og godt psykososialt miljø og antall aktivitetsplaner. I gjennomgangene ses dette opp mot elevens opplevelser av mobbing i Elevundersøkelsen, skolens arbeid med undersøkelser, f.eks. ved bruk av Spekter, skolefravær og annen kunnskap skoleeier og skolemiljøteam har om skolene.

Gjennomgangene skal sikre at bistand gis fra skolemiljøteam der det trengs. Skoler gis da bistand på systemnivå og på individnivå.

e) Ledersamtaler

Skoleeier har årlig gjennomgang med rektorene om skolemiljøet. I samtalene gjennomgås elevens opplevelser av mobbing i Elevundersøkelsen, skolens arbeid med undersøkelser, f.eks. ved bruk av Spekter og andre forhold ved skolen knyttet til skolemiljøet.

f) Deltakelse i Læringsmiljøprosjektet

To barnehager og to skoler er valgt ut til å delta i Læringsmiljøprosjektet (LMP) i perioden 2026 - 2028. LMP er initiert av Utdanningsdirektoratet.

Læringsmiljøsenderet, Universitetet i Stavanger, står for den faglige gjennomføringen. Skoleeier har valgt ut deltakende skoler basert på vår kunnskap om skolemiljøet på disse skolene. De har selv også vist motivasjon for å delta. I prosjektet vil skolene få støtte til å oversette regelverk og fagkunnskap til god pedagogisk praksis. Skoleeier, PPT og skolemiljøteam er sentrale aktører i prosjektet. Formålet er å få styrket kompetanse i å utvikle og opprettholde et trygt og godt skolemiljø på deltakende skoler. Skoleeier vil være pådriver for at kompetansen blir værende og videreutvikles i de aktuelle skolene og i kommunen i framtiden.

Anbefaling 2: Sikring av krav til dokumentasjon av delpliktene ivaretas

Skoleeier har revidert rutiner for dokumentasjon av delpliktene. Digitale fag- og arkivsystemer for skoleeier, skoleledelse og ansatte ved skolene er nå bygd opp systematisk, slik at ansatte kan dokumentere håndtering av delpliktene samtidig kan skoleledelser og skoleeier ha god oversikt over omfang og utvikling av saker.

Revisjonen innebærer at lærere nå bruker eget fagsystem (IST) for å dokumentere håndtering av delplikter. IST integrerer med Websak+ som sakssystem. Skoleledelser og skoleeier har nå ha god oversikt over omfang og utvikling av saker i sakssystemet.

Alle ansatte, elever og foresatte kan levere en heldigital melding om mistanke om brudd på opplæringsloven §12-4. Skriftlige eller muntlige meldinger vil bli digitalisert av skolens ledelse når de blir mottatt.

Foresatte vil motta alle dokumenter i skolemiljøsaker i foreldreappen IST Home, men vil også kunne få disse tilsendt til digital postkasse eller gjennom vanlig postgang dersom ønskelig.

Hver skole har skriftliggjort intern rutine for saksgang og ansvarsfordeling i skolemiljøsaker. Rektor har alltid ansvaret, men kan delegere punkter i rutinen dersom dette er hensiktsmessig.

Gjennom saksgang dokumenteres

- meldinger om mistanke om brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø
- undersøkelser i henhold til kommunal prosedyre
- aktivitetsplaner og evalueringer av disse
- barnets beste-vurderinger

Websak+ er nå bygget opp slik at også skoleeier vil ha kontinuerlig oversikt over skolens status. Dette gjøres nå ved at hver melding som handler om en unik mistanke om brudd, vil starte en egen sak. Denne saken avsluttes når skolen erfarer at retten til et trygt og godt skolemiljø er innfridd.

Disse sakene vises i egne arbeidsflater Websak+, og gir skolen og skoleeiere til enhver tid oversikt over saker, dokumenter og statistikk i arbeidet. Statistikken overvåkes av skoleeier og oppsummeres tertialvis.

Arbeid mot vold og trusler

Forvaltningsrevisjonen anbefaler at Skien kommune 1) sikrer at trygghetskartlegginger og opplæringstiltakene blir fulgt opp ute på skolene, samt 2) sikrer at systemet med å melde fra om vold og trusler/uønskede hendelser fungerer, og at ansatte får oppfølging

Anbefaling 3: VTR anbefaler at kommunen sikrer at trygghetskartlegginger og opplæringstiltakene blir fulgt opp ute på skolene

I 2025 utarbeidet skoleeier, Spesial pedagogisk enhet (SPE), HMS rådgiver og tillitsvalgte Skien kommunes trygghetskartlegger for skolene. Bakgrunn for arbeidet var økt behov for risikovurdering og tiltak for å håndtere vold og trusler i skolen. KS, i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene, har utarbeidet en mal for kartlegging og risikovurdering som kalles *Forebygging av vold og trusler i skolen*. Trygghetskartleggeren har tatt utgangspunkt i dette arbeidet.

Trygghetskartleggeren gjennomføres på alle trinn i alle skoler. Den gjennomføres av pedagoger, fagarbeidere og assistenter på starten av skoleåret. Kartleggingen kan endres flere ganger i året ved for eksempel endret elevsammensetning og nye ansatte. Trinnene kartlegger ulike situasjoner for sitt trinn og planlegger hvordan de kan bruke anvende ressurser for å forebygge hendelser.

Som en del av arbeidet, kartlegges også hvilke kompetansetiltak som er gjennomført i kurset *Trygg i skolen*, ansattes kunnskap om regelverket om trygt og godt skolemiljø, beredskapsplaner mv. Dette gir skolens ledelse oversikt over risiko for at vold og trusler kan oppstå, samt oversikt over ansattes kompetanse innen regelverket.

Trygghetskartleggeren gjennomgås i skolenes arbeidsmiljøutvalg. Trygghetskartleggeren lagres i kommunens kvalitetssystem og blir synlig for skolens ledelse og skoleeier.

Trygghetskartleggeren bidrar til at skoleeier får god oversikt over risiko- og sårbarhetsområder. På bakgrunn av dette setter SPE setter opp kurs for de som mangler kompetanse i håndtering og forebygging av vold og trusler. Gjennomføring, statistikk og oppfølging vil være en sak på arbeidsmiljøutvalgsmøtene i Oppvekst. Det vil også bli gitt en tertialvis rapportering.

Skoleåret 2025 var det første året Trygghetskartleggeren ble tatt i bruk. Alle skolene skulle gjennomføre kartleggingen på planleggingsdagene før skolestart i august 2025. Skolens ledelse fikk kursing av systemet i forkant, og det ble satt opp workshop for de som ønsket mer hjelp. Innføringen av et nytt system og rutiner krevde at skoleeier var tett på og etterspurte fremdrift og veiledet skolene i arbeidet. I løpet av høsten 2025 hadde alle skolene gjennomført kartleggingene og dokumentert riktig i TQM. I og med at dette var et nytt system opplevde vi at det tok nesten hele høstsemesteret før alt var lagt riktig inn i TQM og synlig for oss. Det var en god bevisstgjøring for både skolene og

skoleeier. Ansvar for å følge opp enhetene er lagt til SPE med bistand av rådgiver i Oppvekstadministrasjonen.

Oversikt over gjennomføring av Trygghetskartleggeren:

	Mottatte kartlegginger	Av totalt mulige kartlegginger
Antall skoler som har sendt inn kartlegging, inkl. SPE og voksenopplæringa	21	21
Antall klassetrinn barneskoler	85	91
Antall klassetrinn ungdomsskoler	18	18

Skoleeier følger opp skoler hvor ikke alle klassetrinn har gjennomført Trygghetskartleggeren.

Under ses oversikt over SPEs gjennomføringsplan for kurset *Trygg i skolen*. Kurset blir også gjennomført for alle nye lærere som starter i Skien kommune før skolestart.

Kartleggingen viser også at lærlinger er en gruppe som ofte ikke har kurset. De starter lærlingperioden i barnehage, for så å gå over i skolen. Det vil fra høsten 2026 bli gjennomført obligatorisk kurs for alle lærlinger i oppvekst, selv om de starter i barnehage. Nye ansatte som starter i løpet av året, vil få sin opplæring i trygghetskartleggeren og kurs av SPE som planen viser.

Periode	Målgruppe	Innhold	Ansvar
Høsten 2025	Enkelte skoler	Oppfriskningskurs for instruktører i del 2	Trygg skole-teamet
Vår 2026	Barneverntjenesten	Kurs del 2 - «Kompetanse når hendelser oppstår»	
	SPE – fire avdelinger		
	Voksenopplæringen		
	Oppfølging av sfo og skoler		
Enkelte skoler			
April 2026	Evaluering av Trygghetskartleggeren	Tilbakemelding fra skoler via Forms	Oppvekst
Juni 2026	Revisjon av Trygghetskartleggeren	Endringer i Trygghetskartleggeren	Oppvekst
	Oppfriskningskurs for instruktører ved den enkelte skole	Kurs del 2 - «Kompetanse når hendelser oppstår»	Trygg skole-teamet

Det har også blitt gjennomført kursing av skolens beredskapsplan på årlig beredskapsdag for oppvekst.

Anbefaling 4: VTR anbefaler at kommunen sikrer at systemet med å melde fra om vold og trusler/uønskede hendelser fungerer, og at ansatte får oppfølging

Skien kommune bruker TQM som system for varsler og behandle hendelser. Ansatte rapporterer hendelser via PC eller mobiltelefon. Leder på enheten svarer opp denne og er ansvarlig for å eventuelt sette inn tiltak og lukke hendelsen. Verneombudet står som kopimottaker hele veien. Oppvekst administrasjon får statistikk over hendelser merket med lav (grønn), middels (gul) eller høy (rød) alvorlighetsgrad. Rapporteringen blir tatt inn, og behandlet, i oppvekst sitt arbeidsmiljøutvalg kvartalsvis.

Forvaltningsrapporten peker på at ansatte rapporterer om et system som er tungvint og at det ikke skjer noe med hendelsesrapporteringen. Om hendelsen har lav, middels eller høy alvorlighetsgrad blir også en subjektiv opplevelse. Ledere har ikke hatt gode nok verktøy for å vurdere hendelser som kommer inn til dem. Skoleeier ser derfor at lignende hendelser blir hos enkelte rapportert med høy alvorlighetsgrad, men andre melder denne som lav.

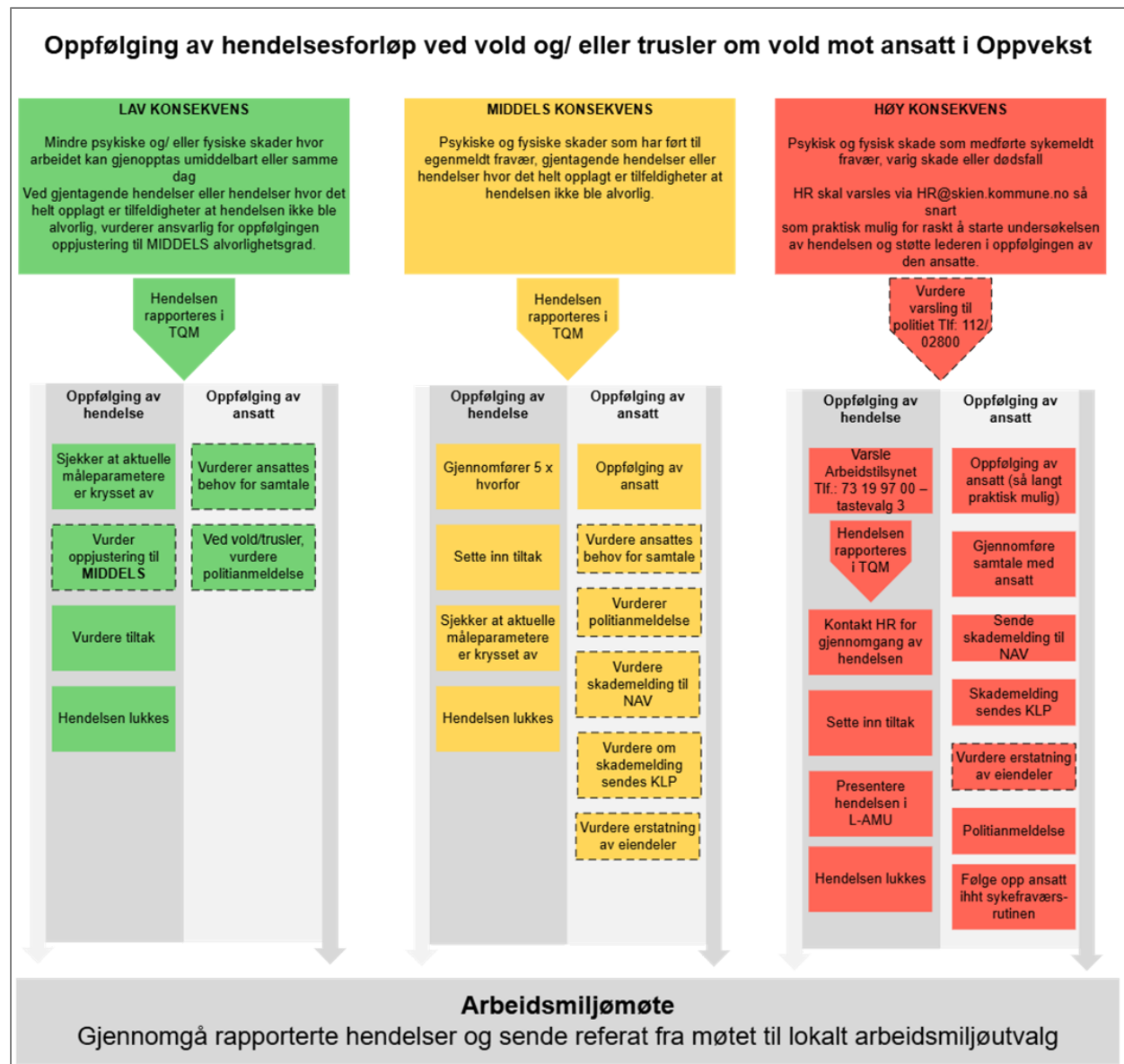
Skoleeier i samarbeid med HMS rådgiver i kommunen jobbet høsten 2025 med å gå gjennom alle rutiner for hendelsesrapporteringer, og hvordan disse blir fulgt ute på enhetene. Behandlingen av innkommende hendelser var mangelfull og ble behandlet ulikt. Det ble derfor jobbet fram en ny rutine som gjelder hele Skien kommune, samt en rutine som ble tilpasset vold og trusler i skolen.

Rutinen tydeliggjør hva som skal ligge på høy, middels og lav alvorlighetsgrad og hvordan leder skal håndtere dette. På lav alvorlighetsgrad skal leder vurdere om det er behov for å sette inn tiltak. Etter å ha snakket med melder og om situasjonen er en engangshendelse eller noe som er gjentakende. Er det et mønster i at dette skjer ofte med samme elev, flyttes saken opp til middels alvorlighetsgrad. På middels alvorlighetsgrad skal det gjennomføres en 5x hvorfor samtale der tillitsvalgt og/eller verneombudet er til stede. Denne samtalen skal prøve å finne rotårsaken til hvorfor hendelsen oppstår, sette inn egnede tiltak, følge opp disse og lukke hendelsen. På høy alvorlighetsgrad skal HR avdelingen kobles på direkte og hjelpe leder i videre saksgang. Alle alvorlighetsgradene har også et spor for å følge opp den ansatte.

Alle alvorlighetsgradene har også et spor for å følge opp ansatte. På lav alvorlighetsgrad skal det vurderes om ansatte har behov for ytterligere samtaler utover den første redegjørelsen i meldingen. På middel alvorlighetsgrad vil verneombud og/eller tillitsvalgt være med på 5x hvorfor samtalen, der skal det også vurderes ytterligere oppfølging av ansatt, for eksempel samtaler med leder eller at BHT blir koblet på. På høy alvorlighetsgrad skal det settes inn tiltak for å følge opp ansatte. HR avdelingen og BHT vil da bistå. På alle alvorlighetsgrader vil det bli vurdert politianmeldelse. På middel og høy alvorlighetsgrad skal det også vurderes/undersøkes om det skal skrives

skademelding og eventuelt erstatning av eiendeler. Ved sykemelding vil ansatte bli fulgt opp av sykefraværstrutinen.

Rutine for hendelsesforløp ved vold og/eller trusler om vold mot ansatt i Oppvekst.

Rektorene fikk opplæring i den nye rutinen på rektormøte i januar 2026. Rektorene er så ansvarlige for opplæring til ansatte på egen enhet.

Rutinen for å rapportere hendelsen er revidert. Det er nå svært lite den ansatte skal gjøre annet enn å rapportere om hendelsens innhold og deres oppfatning av alvorlighetsgrad. Saken og den ansatte følges opp etter gjeldende rutine. Det vil denne våren bli laget opplæringsvideoer som forklarer hvordan ansatte skal rapportere. I tillegg tilbyr oppvekstadministrasjonen workshop og muligheten for å bestille kurs ute på enhetene.

Skoleeier får med denne omleggingen av rutinen en bedre statistikk og mulighet til å følge med på om varselet er håndtert riktig ute på enhetene. Det tas ut statistikk hvert

kvartal og følges opp der rutinen ikke er fulgt. Denne oversikten vil også være sak på arbeidsmiljømøtene i oppvekst.

Den nye rutinen vil være gjeldende fra skoleåret 2026/2027. Tiden fram til skolestart 2026 blir brukt til opplæring og implementering.